

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

برنامه درسی

طراحی، اجرا و ارزشیابی

"ویژه معلمان، دانشجویان تربیت معلم، کارشناسان"

تالیف

دکتر زهره عابدی کرجی بان

شیما شعله کار

انتشارات آوای نور

تهران - ۱۳۹۶

سرشناسه : عابدی کرجی‌بان، زهره، ۱۳۳۶ -
عنوان و نام پدیدآور : برنامه درسی طراحی، اجرا و ارزشیابی: ویژه معلمان، کارشناسان،
دانشجویان ...
مشخصات نشر : تهران: آوای نور، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری : ۲۰۸ ص.
شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۱۶۴-۱
وضعیت فهرست نویسی : فیکای مختصر
یادداشت : فهرست نویسی کامل این اثر در نشانی: <http://opac.nlai.ir> قابل
دسترسی است
شماره کتابشناسی، ملی، : ۳۸۰۹۶۵۵

برنامه درسی طراحی، اجرا و ارزشیابی

"ویژه معلمان، دانشجویان تربیت معلم، کارشناسان"

تالیف: دکتر زهره عابدی کرجی‌بان - شیما شعله‌کار

ویراستار علمی: دکتر محمود معافی

ویراستار ادبی: بهروز راستانی

صفحه‌آرا: منیرالسادات حسینی

ناشر: انتشارات آوای نور

چاپ سوم ۱۳۹۶

شمارگان: ۲۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۱۶۴-۱

• نشانی: تهران، میدان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان شهید وحید نظری

پلاک ۹۹، تلفن: ۶ و ۶۶۹۶۷۳۵۵ - نمابر: ۶۶۴۸۰۸۸۲

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

قیمت ۱۶۵۰۰ تومان

فهرست مطالب

۹	پیشگفتار
۱۱	فصل ۱: نظریه برنامه درسی، انواع برنامه درسی، مدل‌ها و الگوهای آن
۱۳	بخش ۱: تعریف و مفهوم برنامه درسی
۱۵	دیدگاه‌های برنامه درسی
۱۶	طراحی برنامه درسی
۱۷	عناصر برنامه درسی
۲۳	بخش ۲: مدل‌های طراحی درسی
۲۳	مدل اهداف
۲۴	مدل فرآیند
۲۵	مدل خطی
۲۶	مدل چرخشی
۲۷	مدل کر
۳۱	بخش ۳: انواع برنامه درسی
۳۱	تعریف انواع برنامه‌های درسی
۳۳	برنامه درسی فوق برنامه
۳۵	بخش ۴: عوامل تاثیرگذار بر طراحی برنامه درسی
۳۵	چگونه عوامل سیاسی بر طراحی برنامه درسی تاثیر گذارند؟
۳۶	چگونه عوامل اجتماعی بر طراحی برنامه درسی تاثیر گذارند؟
۳۷	چگونه عوامل اقتصادی بر طراحی برنامه درسی تاثیر گذارند؟
۳۷	چگونه فناوری بر طراحی برنامه درسی تاثیر گذارند؟
۳۸	چگونه عوامل محیطی بر طراحی برنامه درسی تاثیر گذارند؟
۳۸	تاثیر روانشناسی تربیتی
۳۹	بخش ۵: طراحی برنامه درسی
۴۱	الگوی طراحی برنامه درسی
۴۴	مزایا و معایب طراحی برنامه درسی متمرکز
۴۵	طراحی برنامه درسی غیرمتمرکز
۴۹	بخش ۶: اجرای برنامه درسی

۴۹	تعریف اجرای برنامه درسی
۵۰	عوامل تاثیرگذار بر اجرای برنامه درسی
۵۳	بخش ۷: ارزشیابی برنامه درسی
۵۳	ارزشیابی برنامه درسی
۵۴	رویکردهای ارزشیابی برنامه درسی
۵۵	کارکردهای ارزشیابی برنامه درسی
۵۵	کانون‌های ارزشیابی
۵۶	اشکال ارزشیابی
۵۷	روش‌ها و ابزار ارزشیابی
۵۹	بخش ۸: تغییر و نوآوری در برنامه درسی
۵۹	تغییر و نوآوری
۶۰	زمینه تغییر و نوآوری
۶۱	راهبردها و مدل‌های تغییر و نوآوری
۶۲	طراحی و اجرای تغییر
۶۵	فصل ۲: طراحی برنامه درسی مدرسه
۶۷	بخش ۱: برنامه درسی مدرسه محور
۶۷	برنامه درسی مدرسه محور چیست؟
۶۸	ضرورت طراحی برنامه درسی مدرسه محور
۶۸	عوامل تاثیرگذار بر طراحی برنامه درسی مدرسه محور
۷۰	فرایند طراحی برنامه درسی مدرسه محور
۷۳	بخش ۲: طراحی فهرست رئوس مطالب و ارزشیابی
۷۳	فهرست رئوس مطالب چیست؟
۷۵	طرح درس
۷۷	ارزشیابی
۷۹	بخش ۳: جدول ساعات کاری
۷۹	انواع جدول ساعات کاری
۷۹	نقش جدول ساعات کاری در مدرسه
۸۱	عوامل تاثیرگذار بر جدول ساعات کاری
۸۳	بخش ۴: تخصیص منابع
۸۳	تعریف تخصیص منابع
۸۳	ماخذ منابع آموزشی
۸۵	انواع منابع آموزشی

۸۹	بخش ۵: شیوه‌های تدریس
۸۹	تعریف تدریس و شیوه
۹۰	تدریس و اجرای برنامه درسی
۹۱	پیاده سازی درس
۹۲	شرایط تدریس موفق
۹۵	بخش ۶: نظارت بر برنامه درسی
۹۵	نظارت
۹۵	اهمیت نظارت بر برنامه درسی مدرسه
۹۷	جنبه‌های نظارت
۹۸	روش‌های ارزیابی درس و آموزش
۱۰۱	بخش ۷: ارزشیابی برنامه درسی مدرسه
۱۰۱	ارزشیابی برنامه درسی مدرسه
۱۰۱	ارزشیابی
۱۰۲	ضرورت ارزشیابی برنامه درسی مدارس چیست؟
۱۰۲	چه چیزی ارزشیابی می‌شود؟
۱۰۳	چه کسی برنامه درسی را ارزشیابی می‌کند؟
۱۰۳	شیوه‌های ارزشیابی برنامه درسی
۱۱۳	فصل ۳: ارتباطات و نظریه‌های یادگیری
۱۱۵	بخش ۱: رسانه‌های آموزشی
۱۱۵	عصر گذار به ارتباطات
۱۱۶	مفهوم فناوری آموزشی
۱۱۷	مفهوم ارتباطات آموزشی
۱۲۱	بخش ۲: نظریه‌های یادگیری
۱۲۱	یادگیری چیست؟
۱۲۱	نظریه یادگیری چیست؟
۱۲۵	مکاتب یادگیری در عصر دیجیتالی
۱۳۷	انواع یادگیری
۱۴۳	نظریه ارتباطات و طراحی رسانه
۱۴۴	عوامل محیطی در استفاده از رسانه ها
۱۴۴	شیوه‌های یاددهی- یادگیری با رسانه
۱۴۶	انواع رسانه‌های آموزشی
۱۴۸	یادگیری الکترونیکی

۱۶۱	بخش ۳: رویکردهای یادگیری
۱۶۱	رویکرد یادگیری دانش آموز- محور
۱۶۳	رویکرد یادگیری معلم - محور
۱۶۴	رویکرد یادگیری منبع - محور
۱۶۷	بخش ۴: فرایند یادگیری
۱۶۷	فرایند یادگیری گانیه
۱۷۰	کاربرد نظریه گانیه در تدریس
۱۷۳	بخش ۵: یادگیری در کلاس درس
۱۷۳	انواع یادگیری در کلاس درس
۱۷۸	رهنمودهایی برای شما معلمان در کلاس درس
۱۸۱	بخش ۶: اختلالات یادگیری
۱۸۱	تعریف اختلالات یادگیری
۱۸۱	ویژگی‌های اختلالات یادگیری
۱۸۳	برچسب زنی
۱۸۷	بخش ۷: یادگیری و انگیزه
۱۸۷	نظریه‌های انگیزه
۱۹۰	نگرش رفتارگرا درباره انگیزش
۱۹۳	بخش ۸: عوامل مؤثر بر یادگیری
۱۹۳	تعریف مفهوم یادگیری
۱۹۳	تأثیرات عوامل اقتصادی- اجتماعی بر یادگیری
۱۹۴	تأثیر شرایط یادگیری بر یادگیری
۱۹۷	بخش ۹: ارزیابی / سنجش یادگیری
۱۹۷	معنی و منطق ارزیابی / سنجش
۱۹۹	انواع آزمون‌ها
۲۰۲	نمره دهی به کار دانش آموزان
۲۰۵	منابع

► پیشگفتار

کتاب حاضر خلاصه‌ای از طراحی برنامه درسی مورد نیاز معلمان کشور، و در عین حال حاوی رهنمودهایی برای استفاده دانشجویان تربیت معلم، مدیران مدارس و کارشناسان نیز است. مطالب و محتوای کتاب طوری تنظیم شده اند که به نوعی شما را برای ورود به مباحث حوزه برنامه درسی آماده می‌سازند.

کتاب دارای سه فصل است: فصل اول، طراحی برنامه درسی، انواع برنامه درسی و مدل‌ها و الگوهای آن را مورد بررسی قرار می‌دهد. در فصل دوم، طراحی برنامه درسی مدرسه به اختصار توضیح داده شده است. در فصل سوم، نیز ارتباط، نظریه‌های یادگیری، و یادگیری در کلاس درس بررسی شده است. رعایت نکات زیر به شما در مطالعه این کتاب کمک می‌کند:

هر روز زمانی را به مطالعه بخش‌های این کتاب اختصاص دهید. اگر ممکن است، هر روز در یک ساعت و مکان معین مطالعه کنید. بدین ترتیب شما در محیط احساس آرامش می‌کنید. زیرا یادگیری به نظم، انضباط و انگیزه نیاز دارد. بخش به بخش پیش روید. ممکن است مطالب هر بخش نیازمند منابع بیشتری باشد، موضوع مورد نظر را یادداشت کنید و آن را در سایر منابع بررسی کنید و یا با همکاران خود در مورد آن گفت و گو کنید.

قسمت‌های مهم را برجسته کنید یا زیر آن‌ها خط بکشید. در پاورقی متون خلاصه نویسی کنید. نوشتن به شما کمک می‌کند که مطالب را به خاطر بسپارید. برخی از روش‌های پیشنهادی را در تدریس خود به کار بگیرید. ممکن است همه پیشنهادها برای شرایط شما مفید نباشند اما چه طور بدون امتحان آن‌ها ناکارآمدی شان را تشخیص خواهید داد؟ از روش‌هایی که جواب می‌دهند یک گزارش تهیه کنید و دلیلی برای ناکارآمدی بقیه بیابید. روش‌هایی که در حال حاضر جواب نمی‌دهند، ممکن است در آینده و با دانش‌آموزان دیگر مفید باشند.

ممکن است سخت باشد، اما سعی کنید با همکاران خود به طور تصادفی ملاقات کنید و با آن‌ها در مورد روش‌های پیشنهادی این بخش‌ها مذاکره کنید. اگر شما در برخی مفاهیم این بخش‌ها با چالش رو به رو شدید، ناامید نشوید. به خاطر داشته باشید، هدف شما این است که بهترین معلم باشید. به این فکر کنید که چه جوابی به دانش‌آموزی خواهید داد که در کلاس شما با چالش رو به رو می‌شود. سپس همان پیشنهادات را برای خود به کار بگیرید.

خودآزمایی هر بخش این توانایی را به شما می‌دهد که بدانید آنچه را که خوانده‌اید فراگرفته‌اید یا نه. در برخی موارد به شما کمک می‌کند، نکاتی را که در بخش فراگرفته‌اید، در موقعیت‌های تازه به کار برید. فکر کنید از شما خواسته شده است، چیزی را که یاد گرفته‌اید، به عنوان معلم یا مسئول آموزش به کار گیرید. در پایان آزمون هر بخش به شما اجازه ارزشیابی یادگیری و فعالیت‌هایتان را می‌دهد.

در پایان از استادان محترم، که زحمت اصلاح و بازنگری مطالب کتاب را کشیده‌اند، دکتر محمود معافی و دکتر عادل یغما سپاس گذارم.